

**ATTITYDER OCH MOTIVATION TILL SVENSKINLÄRNING HOS
ELEVER I ÅRSKURS 6 - LÄRARÅSIKTER**

Karoliina Huida
Kandidatavhandling i svenska
Institutionen för språk- och
kommunikationsstudier
Jyväskylä universitet
Våren 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Karoliina Huida	
Työn nimi Attityder och motivation till svenskinläring hos elever i årskurs 6-lärarysiker	
Oppiaine ruotsin kieli	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika kevät 2024	Sivumäärä 23
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää millaisia ajatuksia ja kokemuksia opettajilla on kuudesluokkalaisten motivaatiosta ja asenteista ruotsin opiskelua kohtaan. Tutkimuskysymykset ovat: 1. Miten kuudesluokkalaisten asenteet ja motivaatio näkyvät opettajalle ruotsin kielen perusopetuksessa? 2. Mitkä asiat opettajien mukaan vaikuttavat kuudesluokkalaisten oppilaiden asenteisiin ja motivaatioon?</p> <p>Tutkimuksen aineisto kerättiin kahdella teemahaastattelulla, jotka pidettiin Zoomin välityksellä. Kumpikin haastattelu kesti noin 30 minuuttia. Toinen haastateltava oli ruotsin- ja englannin kielen aineenopettaja pienestä koulusta maaseudulta. Toinen puolestaan oli ruotsia muutamia vuosia kuudesluokkalaisille opettanut luokanopettaja isommasta koulusta pääkaupunkiseudulta. Haastattelun pääteemoina oli kuudesluokkalaisten asenteet ja motivaatio ruotsin opiskelua kohtaan, ja mitkä asiat niihin vaikuttavat. Haastatteluista kerätty aineisto litteroitiin ja analysoitiin käyttäen laadullista sisällönanalyysia.</p> <p>Tulokset osoittavat, että tässä tutkimuksessa kuudesluokkalaisten asenteet ruotsin opiskelua kohtaan eivät vaikuta erityisen kielteisiltä. Opettajien mielestä oppilaiden oppimismotivaatioon ja asenteisiin vaikuttavat muun muassa nämä aiheet: arviointi, yleinen ja ulkoinen asenne oppimista kohtaan, kodin vaikutus, vanhempien oppilaiden kertomukset ruotsin opiskelusta, toiminnalliset, suulliset, sekä konkreettiset tehtävät. Opettajat olivat yhtä mieltä siitä, että opetuksen monipuolisuus ja vaihtelevuus vaikuttavat positiivisesti oppilaiden motivaatioon ja asenteisiin ruotsin opiskelua kohtaan.</p>	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	1
2	TEORETISK BAKGRUND	3
2.1	Attityder	3
2.2	Språkattityder	4
2.3	Motivation	4
2.4	Inlärningsmotivation	5
2.5	Svenskan i den grundläggande utbildningen i Finland	5
2.6	Tidigare forskning om språkattityder, motivation och svenskundervisning	7
3	MÅL, MATERIAL OCH METOD	10
3.1	Informanter, materialsamling och material	10
3.2	Temaintervju	11
3.3	Analysmetod	11
3.4	Etiska synpunkter	12
4	RESULTAT	13
4.1	Elevernas attityders och motivations framkommande för läraren	13
4.2	Olika faktorerers påverkan till elevernas attityder och motivation till svenska enligt lärarna	15
5	SAMMANFATTANDE DISKUSSION	22
	LITTERATUR	24

1 INLEDNING

Svenska är det andra officiella språket i Finland och därför är det ett obligatoriskt ämne i finska grundskolor. Det betyder att det är obligatoriskt att studera svenska från grundskolan till och med andra stadiet. Svenska har kanske inte haft mest positiva ryktet i finska skolor. Det har blivit uppenbart bland annat i media och i en offentlig diskussion (Lehti-Eklund & Green-Vänttinen 2011). Jag har också upplevt det genom mina egna erfarenheter som lärare i praktiken. Eftersom jag redan har lagt märke till elevernas synpunkter, är jag nu intresserad av att undersöka hur lärare upplever sjätteklassares motivation och attityder idag. Syftet med min studie är att ta reda på hurdana attityder och motivation till svenskinläring elever i årskurs 6 har enligt lärare. Jag bestämde mig för att intervjua just lärare, och inte elever, eftersom jag ville veta hur lärarna upplever elevernas attityder och motivation och hur det syns i klassrummet och därmed i undervisningen. Detta för att se hur lärare kan påverka elevernas attityder och motivation. Jag anser också att lärarnas åsikter inte har undersökts så mycket som elevers. För den här studien intervjuade jag två lärare: en ämneslärare i svenska och engelska och en klasslärare som har undervisat svenska.

Språkattityder har varit av stort intresse för forskare inom beteendevetenskap, samhällsvetenskap och humaniora sedan tidigt 1930-tal (Kircher & Zipp 2022). Under de senaste decennierna har forskning om språkattityder och motivation ökat alltmer. Vad gäller forskning om attityder och motivation specifikt gentemot svenska i finska grundskolor, finns det till exempel Tuokkos (2011) & Lehti-Eklunds & Green-Vänttinens (2011) studier. Också många pro gradu- och kandidatavhandlingar behandlar samma ämne. Attityder inverkar på motivation och motivation påverkar direkt inläringen (Abrahamsson 2009: 207). Det är viktigt att forska om attityder till

svenskinläring för att man ska få möjlighet att påverka utveckling av attityder och på så sätt elevernas motivation att lära sig svenska.

Motivation avser hur mycket man vill bemöda för att uppnå sitt ändamål, till exempel lära sig ett språk (Abrahamsson 2009: 207 enligt Gardner 1979; Juurakko-Paavola & Airola 2002: 29). Forskning visar färdigheterna i svenska är på en låg nivå bland elever i finska grundskolor liksom motivationen att studera språket (t.ex. Kovanen 2004; Härmälä & Marjanen 2023). Enligt Härmälä & Marjanen (2023, 5) har elevernas uppfattningar förändrats över tid och blivit även mera negativa. Det finns många olika faktorer som påverkar detta: en att eleverna upplever att svenska språket inte har något värde och att det är svårt att lära sig och en annan att det finns för få timmar per vecka för svenskinläring i grundskolor. Enligt den nyaste läroplanen finns det två timmar per vecka i klass 6 och bara en i årskurs 7-9 (Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014). Karen & Karen (2022) behandlade reformen i sin kandidatavhandling och hänvisar där till Kurki (2021) som påpekade att målet med den här reformen var att förändra elevernas attityder och öka deras motivation (Karen & Karen 2022: 4 enligt Kurki 2021). Karen & Karen (2002: 4-5) konstaterar att slutresultatet dock blev det motsatta.

2 TEORETISK BAKGRUND

2.1 Attityder

I socialpsykologisk forskning betyder attityder människors böjelse att svara på bestämda beteendemönstren mot attitydens mål. Mål som vi reagerar på med attityder kan vara mycket olika bland annat platser, människor, händelser eller en aktivitet. (Robinson m.fl. 1991: 17.) Också Dörnyei & Taguchi (2010: 5) definierar attityder som en reaktion gentemot specifika händelser eller människor. Attityder är inte lätta att ändra eftersom de är så djupt rotade; människors omkring och egna erfarenheter påverkar attityder. (Dörnyei & Taguchi 2010: 5.) Kalaja (1999: 46-47) ser attityder som en persons inre tillstånd, som har påverkats av någon stimulans. Attityder har inverkan på motivationen, som i sin tur påverkar direkt på inläringen. Alltså attityders effekter på inläringen är bara indirekta. (Abrahamsson 2009: 207.) Också i den här studien undersöker jag hur elevernas attityder och motivation förekommer i inläringen. Det är intressant att se hur lärarna upplever detta och jag tycker att det är viktigt att få information precis från lärarnas synvinkel.

Enligt Juurakko-Paavola & Airola (2002: 30) attityder till andraspråksinläring avser till exempel vilken ställning eleven tar till skillnader mellan olika kulturer och i vilken mån hen är intresserad av nya människor, kulturer och erfarenheter. Attityder kan också hindra andraspråksinläringen. I nästa avsnitt diskuterar jag särskilt språkattityder.

2.2 Språkattityder

Språkattityd betyder den inställning som en person har till olika språk. När man talar om språkliga attityder är stimulansen språklig, tal eller skrift som en person reagerar positivt eller negativt på. Då talar man om en *mental språkattityd*. Mentalistiskt kan språkattityder delas in i tre områden; kognitiva, affektiva och konativa. Detta menar att olika språk, deras talare och författare kan framkalla olika tankar och känslor hos människor eller påverka deras handlingar. (Kalaja 1999: 46-47.)

Som konstaterats tidigare, svenska inte har haft det bästa ryktet i finska skolor. Därför ville jag forska hur det syns i min kontext. Mentala språkattityder kan ses som betraktelsesätt också i min studie därför att bakom elevernas attityder påverkar någon stimulans som kan leda deras uppförande.

2.3 Motivation

Motivation beskrivas i psykologi som människors intresse för olika saker. Saker skapar lidelser, känslor och önskemål. Människan söker sig till vissa aktiviteter, situationer och miljöer om han är intresserad av dem. Motivation kan också saknas och naturligt är till exempel för liten inlärningsmotivation kan bli ett problem. (Salmela-Aro & Nurmi 2017: Johdanto.) Motivation kan vidare definieras som hur mycket man vill kämpa för att uppnå sin målsättning till exempel lära sig språket. (Abrahamsson 2009: 207 enligt Gardner 1979; Juurakko-Paavola & Airola 2002: 29.) Motivation har alltså direkt effekt på inläringen och som konstaterats ovan påverkar djupt rotade attityder i bakgrunden motivationen (Abrahamsson 2009: 207).

När man talar om inlärningsmotivation indelas den ibland till inre och yttre motivation. *Inre motivation* betyder att man själv vill lära sig och *yttre motivation* att man lär sig om det genererar någon belöning eller sanktion. (Juurakko-Paavola & Airola 2002: 29.) Jag kommer att undersöka om det finns exempel på inre- och yttre motivationen i intervjuerna.

2.4 Inlärningsmotivation

Inlärningsmotivation avser elevens känsla av värde av inläring och förmåga att lära sig (Salmela-Aro 2018: 9). Enligt min åsikt kan detta ses i svenskinläring till exempel i elevernas förhandsinställning gentemot svenska. Förhandsinställningar kan vara positiva eller negativa. Motivationens betydelse för inläringen kommer att öka fortfarande därför att kunna samarbeta, interagera och att lösa problemlösning ökar i framtiden. Detta krav har även jag noterat i min undervisningspraktik. För att ha en god inlärningsmotivation är det viktigt att lära sig lösa problem, lägga märke till nya möjligheter, ställa målsättningar och samarbeta med varandra. (Salmela-Aro 2018: 9-10.) Inlärningsmotivation utvecklas i tidig barndom och ungdom och den är en inlärningsbar sak. Eleverna kan också själva påverka sin motivation att lära sig med olika val. (Salmela-Aro 2018: 14-15.) Jag tänker att ganska enkla saker har effekt på inlärningsmotivation, till exempel sömn, mat och träning.

2.5 Svenskan i den grundläggande utbildningen i Finland

Finland är ett tvåspråkigt land och det sägs i språklagen (423/2003, § 1) att finska och svenska är Finlands nationalspråk. Lagens mål är att alla människors språkliga rättigheter är oberoende av språket, finska eller svenska (Språklag 423/2003: § 2). Svenska har varit ett obligatoriskt ämne i grundskolan i Finland sedan 1968 (Geber 2010: 23-26; Väistö 2017: 13).

I finska skolor är det möjligt att välja svenska som A1-språket (börjar i årskurs 1) eller som A2-språket (börjar i årskurs 3), men endast om kommunen som ordnar den grundläggande utbildningen erbjuder det. Om svenska är B1-språket betyder det att undervisning börjar i årskurs 6 (fram till 2016 inleddes den i årskurs 7). Undervisnings- och kulturministeriet har startade år 2022 ett *Program för utveckling av det andra*

inhemska språket. Programmet innehåller en ny nationalspråksstrategi vars mål är bland annat: "Var och en har möjlighet att lära sig nationalspråken" (Program för utveckling av det andra inhemska språket 2022: 3). En väg som föreslås är att uppmuntra kommunerna muntras upp att erbjuda svenska som A1-språk. (Program för utveckling av det andra inhemska språket 2022.)

I grunderna för läroplanen är målet för A1- svenskas mål att stärka elevernas nyfikenhet och ge en positiv attityd till svenska språk och språkinläring. (Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014.) Eftersom attityd till svenskinläring är en del av grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, ger det mera orsak till undersökning av elevernas attityder.

I årskurs 3-6 är svenska språkets uppdrag som B1-språk att bruket av språk ska göras betydelsefullt, tillämpligt och naturligt för elever. Med hjälp av internationellt samarbete och internationalisering på hemmaplan lär sig elever att känna flerspråkighet och kulturell mångfald. Olika kommunikationskanaler används mångsidigt och språkkunskaper och attityder till språk behandlas med hjälp av spel, lek, sånger och drama. (Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014.) Attityder till språk kommer fram i varje årskurs i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, och beroende av elevernas ålder kan man använda hjälp av olika aktiviteter i undervisning. Eftersom positiv attityd påverkar elevernas motivation till inläring (Abrahamsson 2009: 207), är det viktigt att utformande av attityder betonas i grunderna för läroplanen.

I årskurs 7-9 svenska som B1-språk fördjupas kännedom som eleverna har tillägnat sig i årskurs 3-6, utvecklas språkfärdigheter och förståelse av kulturell mångfald. Drama, spel och musik används som hjälpmedel i utvecklingen av språkkunskaper och behandlingen av attityder. Olika inlärningsområden och kommunikationskanaler utnyttjas i undervisningen mångsidigt. Liksom i årskurs 3-6, övas också i årskurs 7-9 övas flerspråkighet och kulturell mångfald med medel av internationalisering på

hemmaplan och internationell samarbete. (Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014.)

2.6 Tidigare forskning om språkattityder, motivation och svenskundervisning

Forskning av språkattityder som forskningsområde uppstod på 1900-talet. Under 1960-talet forskade Lambert (1960) hur kanadensare förhöll sig till människor som talade engelska och franska. Man kan observera språkattityder ur flera olika perspektiv: sociologiskt, socialpsykologiskt eller sociolingvistiskt. (Kalaja 1999: 46-47.) I sociologiska studier är aspekten samhällelig medan socialpsykologiska och sociolingvistiska forskningarna koncentrerar sig på individer eller grupper av människor. Då behandlar studier attityder hos människor eller grupper gentemot språk, eller människor som talar ett specifikt språk. (Kalaja 1999: 48-49.)

Perspektivet i min studie är sociolingvistiskt, eftersom jag vill undersöka den individuella aspekten och betydelsen av den sociala omgivningen. Enligt Abrahamsson (2009: 198-200) inverkar många sociolingvistiska faktorer på inlärningen av främmande språk, till exempel socio-ekonomisk status eller etnisk och språklig identitet. Socio-ekonomisk status innehåller bland annat lönenivå, yrke och utbildning, och också föräldrarnas bakgrund (Abrahamsson 2009: 198-200). Abrahamsson (2009: 199) presenterar att etnicitets påverkan till språkinlärning kan definieras objektivt, dvs. att någon utifrån bestämmer gruppens etniska egenskaper, eller subjektivt, dvs. att gruppen definierar sig själv. Språkliga färdigheter ökar bäst om en person har en positiv attityd både till grupper av människor som talar målspråket och till den egna gruppen (Abrahamsson 2009: 199). I min studie ingår lärares såväl som elevers attityder till svenskspråkiga människor generellt liksom stämningen i det egna klassrummet och deras betydelse för attityder medan socio-

ekonomiska faktorer eller etnisk och språklig identitet är inte ett egentligt forskningsobjekt i min studie.

När man tänker på studier om språkattityder och motivation mot svenska i finska grundskolor finns det många studier under senaste årtionden. Till exempel Tuokko (2011) koncentrerade sig på inlärningsresultat i B-svenska i årskurs 9. Tuokko jämförde flickornas och pojkarnas attityder till svenska och resultaten var att pojkarnas attityder till svenskstudier var mera negativa än flickornas. (Tuokko 2011: 36-38.)

Koskenranta (2012) undersökte i sin magisteravhandling bland annat ålderns inverkan på attityder och motivation för att studera svenska. Studien omfattade elever i sjätte, sjunde, åttonde och nionde årskurs. Enligt studien är attityder och motivation till svenska i grundskolan i allmänhet positiva men mest negativ ibland eleverna i åttonde årskurs. De elever som tyckte att språkkunskaper är nyttiga eller hade svenskspråkiga kompisar och släktingar hade mest positiva attityder gentemot svenska och motivation att lära sig det. (Koskenranta 2012.) Också Reinikainen (2019) har undersökt motivation och attityder till svenskinläring och ålderns påverkan, i detta fall elever i årskurserna 4 och 6. Enligt resultaten var elevernas attityder positiva till svenska i årskurs 4 men i årskurs 6 mer negativa. Motivationen för svenskinläring var också lägre i årskurs 6 än hos fjärdeklassister. Resultaten visar att attityderna och motivationen utvecklas negativt med ålder. (Reinikainen 2019.)

Lehti-Eklund & Green-Vänttinen (2011) har undersökt elevernas och lärares åsikter om svenskinläring. I deras studie var målgruppen eleverna i den nionde årskursen. Resultaten visade att en positiv och avslappnad stämning i klassen var den mest

betydelsefulla faktorn när man tänker på motivation (Lehti-Eklund & Green-Vänttinen 2011: 54).

3 MÅL, MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel kommer jag att presentera studiens mål, material och metod. Jag presenterar också informanterna och min studies etiska synpunkter. Syftet med denna studie är att undersöka elevattityder och motivation till svenskinläring i årskurs 6 ur lärarsynvinkel. Forskningsfrågorna i min studie är följande

Syftet med denna studie är ta reda på elevernas attityder och motivation till svenskinläring i årskurs 6 ur lärarnas synvinkel. Detalj forskningsfrågor i min studie är följande:

1. Hur syns elevernas attityder och motivation för läraren i grundläggande svenskundervisning?
2. Vilka faktorer påverkar elevernas attityder och motivation till svenska enligt lärarna?

3.1 Informanter, materialsamling och material

Materialet har samlats in genom två halvstrukturerade intervjuer som höll på distans via Zoom. Jag kontaktade informanterna via e-post. Det finns två informanterna i denna studie; en ämneslärare som undervisar svenska för årskurs 6 och i högstadiet. Den andra informanten är en klasslärare som undervisade svenska i en grundskola under flera år. Jag ville intervjua en klasslärare och en ämneslärare därför att även om min studie inte faktiskt är en jämförande forskning, är det intressant att se om det finns några skillnader mellan en ämneslärarens och en klasslärarens åsikter. Jag undrade också om det finns skillnader mellan en mindre och en större skola. Ämnesläraren kallas för "lärare 1" och klassläraren "lärare 2". Jag sparade inspelningar från Zoom

på mitt eget studentkonto. Materialet innehåller 55 minuter ljudinspelning och 16 sidor skriftligt material.

3.2 Temaintervju

Temaintervju är en halvstrukturerade intervju, och som materialinsamlingsmetod passar det särskilt när man vill undersöka informanternas uppfattningar om ett visst tema. I denna metoden människors tolkningar och betydelser de ger till saker och betydelser uppkomst i interaktionen betonas. Temaintervjun baserar sig på bestämda teman, inte så mycket på detaljfrågor. (Hirsjärvi & Hurme 2008.) Temaintervju är en passande metod i min studie eftersom meningen är att få information om lärarnas egna uppfattningar om 6:e klassares attityder och motivation mot svenskinläring. Jag ville ge informanterna utrymme att berätta fritt om elevernas attityder och motivation. På så sätt kan man få mer information och kanske hitta något som jag inte hade tänkt på själv.

Intervjuerna hölls på finska via Zoom och båda intervjuerna var cirka 30 minuter långa. Teman handlade till exempel om vilka faktorer som påverkar elevernas attityd och motivation gentemot svenskinläring, och hur attityd och motivation kan ses i en elev och i klassrummet. Jag bilade inte forskningsfrågor i rapporten eftersom i temaintervjun finns det inga exakta frågor utan vissa teman. Jag frågade informanterna i intervjuerna direkt om temana attityder och motivation och ledde diskussion tillbaka till temana om samtalet började handla om annat.

3.3 Analysmetod

Denna studie är en kvalitativ avhandling och materialet analyserades kvalitativt. Det är typiskt för en kvalitativ studie att använda intervju som datainsamlingsmetod (Tuomi & Sarajärvi 2018: 141). Som analysmetod använder jag en materialbaserad innehållsanalys vilken är en karakteristisk analysmetod för kvalitativt material (Tuomi & Sarajärvi 2018: 179). Innehållsanalys är en passande metod om man vill beskriva

eller uppfatta olika fenomen (Tuomi & Sarajärvi 2018: 52), vilka i min studie är elevernas attityder och motivation ur lärarnas åsikt. Syftet med innehållsanalysen är att beskriva temat som undersöks information klart och tydligt (Tuomi & Sarajärvi 2018: 108). På grund av detta är analysen lämplig för min forskning.

Jag började analysen med genomförande av intervjumaterialet. Det finns sammanlagt 16 sidor transkriberat material. Efter att jag hade transkriberat båda intervjuerna i sin helhet, läst jag igenom dem flera gånger för att få en bra översikt av materialet. Sedan markerade jag delar som är relevanta för min studies teman elevernas attityder och motivation ur lärarnas synvinkel och forskningsfrågor, och kategoriserade delarna under forskningsfrågorna. Efter detta jämförde jag resultatet med tidigare forskning och försökte hitta likheter och skillnader.

3.4 Etiska synpunkter

Jag sänd formulär för samtycke till de två deltagarna som undertecknade dom via e-post. Också sänd jag en anmälning av datasäkerhet till informanter via e-post. I detta sägs att material som samlats i intervju bevaras säkert och anonymt i Jyväskylä universitets egen U- dataservert på ett konto som endast jag har tillgång till. Informanten fick berättat på förhand om intervjuens innehåll och tema. Vi använde finska i intervjuer och det var inte möjligt för informanterna att välja ett annat språk. Enligt min åsikt detta riskerade inte studies etik eftersom finska är informanternas modersmål och vi alla förstod det bäst. Jag översatt citaten till svenska i resultatdelen med hjälp av AI.

Informanters anonymitet är viktigt för att informanter inte kan identifieras i svar (Tuomi & Sarajärvi 2018: 41; 274). Jag skyddade informanternas anonymitet så att jag inte använde deras namn, utan kallade dom "lärare 1" och "lärare 2", eller använde inte sådan personlig information som kan röja deras identitet.

4 RESULTAT

I detta kapitel kommer jag att redogöra för studiens resultat om elevernas attityder och motivation till svenskinläring i årskurs 6 ur lärarnas synvinkel. I avsnitt 4.1 presenteras lärarnas tankar av hur elevernas attityder och motivation syns för läraren. Avsnitt 4.2 handlar om lärarnas tankar om vilka faktorer påverkar elevernas attityder och motivation till svenska. Jag kommer att visa några exempel från materialet på intervjuers ursprungligt språk finska för att främja mina återgivningar.

4.1 Elevernas attityders och motivations framkommande för läraren

Min första forskningsfråga var att hur elevernas attityder och motivation syns för läraren i grundläggande svenskundervisning. I lärarnas svar på denna frågan betonar motivation som kan ses i citat 1 och 2.

- (1) "No tietysti siinä tuntiaktiivisuudessa kuinka tunnilla viittaa ja osallistuu. Ja sitten siinä ehkä jotkut on semmoisia valtavan tiedonhaluisia kysellään niin kuin paljon asioita muutakin kuin siihen kieleen liittyvää, kulttuuriin liittyvää siihen maahan liittyvää" (lärare 1)

"Ja, naturligtvis när det gäller hur man refererar och deltar i undervisningen. Och så kanske vissa människor är så ivriga att lära sig att de ställer frågor om en massa andra saker än språket, kulturen, landet" (lärare 1)

- (2) "Se näkyy työskentelyssä siellä tunnilla esimerkiksi vihkomuistiinpanoissa. Jotkut tekee valtavan ihania kaikkea käyttää värejä ja kuvia ja niinku panostaa. Siinä näkee oikeasti, että tää on niinku mieluisaa ja tää on ihanaa ja

tekee ylimääräisiä tehtäviä ja sitten kun meillä on semmoisia kirjoitustehtäviä esimerkiksi niin kun mä sanon että no tehkää nyt vaikka 5 lausetta niin sitten sieltä tulee 15" (lärare 1)

"Det syns i arbetet i klassen, till exempel i anteckningsböckerna. En del människor gör otroligt mycket underbara saker med färger och bilder och sådana saker. Man kan verkligen se att det här är något man gillar och det här är underbart och man gör extra uppgifter och sedan när vi har skrivuppgifter till exempel när jag säger att man ska göra 5 meningar, så blir det 15" (lärare 1).

Resultatet visar att en motiverad elev är aktiv i klassen och jobbar flitig i lektion. Motivation syns också så att eleven är ivrig att berätta om sina erfarenheter till exempel om resan till Sverige eller om svenska släktingar. Tidigare forskningar, pro gradu- och kandidatavhandlingar (Koskenranta 2012: 63-64, 75; Lehti-Eklund & Green-Vänttinen 2011: 17-18; Pitkäaho 2021: 26) visar att elever som har svenska släktingar eller har besökt Sverige har mer positiv attityd till svenskinläring. Eftersom attityd påverkar motivation (Abrahamsson 2009: 207), kan man konstatera att sådana elever har också bättre motivation till svenskinläring.

Citat 3 och 4 däremot visar hur elevernas attityd syns för läraren i klassrummet.

- (3) "No vaikka ihan semmoisesta että millä tavalla millä ilmeellä hän tulee sinne tunnille mikä on niinku kehon asento ihan fyysisesti" (lärare 2)

"Tja, till och med bara att på vilket sätt med vilket uttryck han kommer till klass vad är kroppens hållning bara fysiskt" (lärare 2)

- (4) "Se semmoinen yleinen asenne jotenkin sitä oppimista kohtaan" (lärare 2 ")

"Det är en allmän inställning till lärande" (lärare 2 ")

Lärare 2 tycker att elevens nuvarande attityd kan märkas enbart från den yttre hållningen. Jag tänker att lärarna tyckte att det inte är så svårt att ta reda på elevernas attityder och motivation till svenskinläring eftersom lärarna kunde berätta och uppfatta dem mångsidigt. Ändå är det väsentligt att observera att lärarnas återgivning inte alltid är "riktiga" utan bakom elevernas uppförande, till exempel iver till inläring, kan ligga också en yttre motivationsfaktor, till exempel bra betyg.

4.2 Olika faktorerers påverkan till elevernas attityder och motivation till svenska enligt lärarna

Min andra forskningsfråga var att vilka faktorer påverkar elevernas attityder och motivation till svenska enligt lärarna. Citat 5, 6 och 7 visar att attityd betonas i lärarnas svar på denna frågan.

- (5) "Se vaikuttaa musta kaikkein eniten, mitä ne on kuullut etukäteen niinku muilta vanhemmilta oppilailta ruotsin opiskelusta ja se oli pitkään sellainen että jollain oli jo semmoinen ennakkoasenne kun ne tuli että ruotsi on sitten ihan tyhmää mä en ainakaan sitten halua opiskella ruotsia-- mutta jostain syystä tää on muuttunut tässä viimeisten vuosien aikana, että nyt mä en ole kuullut moneen vuoteen kenenkään sanovan mitään negatiivista kuudennen luokan alussa ruotsin kielen opiskelusta." (lärare 1)

"Jag tänker att det påverkar mest, vad de har hört i förväg från andra äldre elever om att studera svenska och det var länge så att någon redan hade en förutfattad mening när de kom att svenska är dumt och jag vill absolut inte studera svenska - men av någon anledning har detta förändrats under de senaste åren, att nu har jag inte hört någon säga något negativt om att studera svenska i början av sjätte klass på många år." (lärare 1)

(6) "Kyllä vaikuttaa ja varsinkin aikaisemmin vaikutti siis juuri tämä kodin negatiivinen asenne hirveän paljon siihen miten ne oppilaat niinku suhtautui siihen. Nykyään ei varmaan niin negatiivisesti enää suhtaudutakaan, koska ei se tunnillakaan sitten näy niinku niin voimakkaana semmoisena vastustamisena enää." (lärare 1)

"Ja, och särskilt förr i tiden var det hemmets negativa inställning som hade ett väldigt stort inflytande på hur eleverna kände inför det. Nuförtiden är det nog inte så negativt längre, eftersom det inte dyker upp i klassen då som ett starkt motstånd." (lärare 1)

Som kan ses i citat 5 och 6, tycker lärare 1 från en liten skola att negativ attityd hemma och äldre elevers berättelser om svenskinläring har tidigare haft en stor påverkan på elevernas attityd. Men som lyftas fram i citat 6, har läraren inte hört några negativa kommentarer om svenskinläring i klass sex under senare år. Läraren undrade om vad som orsakar detta. Hen menar att det kan vara så att svenska inte har så negativt ryktet nuförtiden.

(7) "No tuolla koulussa missä olen ruotsia opettanut niin ei ole ollut huoltajat oikeastaan juurikaan yhteyksissä niin kun oikeastaan minkään asian suhteen, että mulla ei tuohon ehkä ole sillä tavalla oikeastaan edes kokemusta" (lärare 2)

"I den skolan där jag har undervisat svenska har förmyndarna inte riktigt varit mycket i kontakt om någonting, att jag kanske har på det sättet verkligen inte ens erfarenhet" (lärare 2)

Däremot har lärare 2 inte varit mycket i kontakt med elevernas föräldrar och därför hade lärare 2 inte erfarenheter om det (citat 7).

I följande svar (citat 8) betonas elevernas motivation mer än deras attityd.

(8) "Mun tehtävä on se, että mä en tapa sitä niitten innostusta eli mun täytyy huolehtia siitä, että siellä on semmoinen ilmapiiri siellä tunnilla, että niiden on kiva tulla sinne ja se ei ole liian semmoista puuduttavaa ja teoreettista niinku aluksi, että me hirveän paljon leikitään ja lauletaan ja tehdään kaikkea toiminnallista. Se pitää olla tosi monipuolista." (lärare 1)

"Mitt jobb är inte att döda på deras entusiasm, så jag måste se till att det finns en atmosfär i klassrummet som är så - det är trevligt att komma dit och det är inte för bedövande och teoretiskt i början, att vi spelar mycket och sjunger och gör allt funktionellt. Det måste vara riktigt mångsidigt." (lärare 1)

(9) "Varmaan se niinku motivoi, että se ei ole koko ajan vaan sitä samaa" (lärare 2)

"Kanske motiverar det, att det inte är samma sak hela tiden" (lärare 2)

De intervjuade lärarna säger att mångsidiga och funktionella övningsuppgifter ökar motivationen (citat 8, 9). Lärare 1 visar att eleverna vill hellre öva muntligt parvis, till exempel äkta interaktionssituationer (citat 10):

(10) "Suullisia tehtäviä, eli parikeskusteluja kaikkia semmoisia missä saa niinku itse keksiä jotain tyyliin jotain kauppakeskustilanteita tai tienneuvomista ja tämmöisiä niin niistä ne tykkää että ennemminkin justiin puhumista kun kirjoittamista" (lärare 1)

"Muntliga uppgifter, det vill säga parsamtal, alla möjliga saker där man kan komma på något som till exempel situationer i köpcentrum eller vägvisning och sådana saker, så de gillar det snarare än att bara prata och skriva" (lärare 1)

I Pitkäahos kandidatavhandling (2021: 19) framgår att elever tycker att par- och grupparbeten är roliga och aktiverande. Forslund Frykedal (2008: 97) har funnit att en

del av elever tycker att ett positivt klimat och attityd i en grupp är viktigt för att kunna känna tillit och trygghet.

Lärare 2 tycker att konkreta uppgifter, till exempel forskning av miljö utbildar motivation. På så sätt blir språk en del av elevernas vardag (citat 11):

(11) "Me ollaan lähdetty kiertämään meidän koulun lähialuetta ja katsottu vaikka että mitä kadun nimiä on ruotsin kielellä. Ihan siis semmoista konkreettista ja kotitehtävänä on voinut olla, että selvitä näiden kaupunginosien ruotsinkieliset nimet tai jotenkin että se on niinku arjessa se kieli, eikä vaan että nyt täällä koulussa vaan opiskelet koska sinun on pakko vaan että siitä on sulle jotakin hyötyäkin, niin ehkä just se arjen ja käytännön tuominen siihen mukaan niin on tärkeää." (lärare 2)

"Vi har gått runt i området runt vår skola och letat upp gatunamn på svenska. Så det kunde ha varit en slags konkret hemuppgift att ta reda på de svenska namnen på dessa delar av staden eller på något sätt att det är språket i vardagen, och inte bara att du studerar här i skolan för att du måste, utan att det kommer att vara till någon nytta för dig, så kanske bara vardagen och användningen av språket är viktigt." (lärare 2)

Ett mål med funktionell undervisning är att man lär sig språk alltid i samband med andra elever och miljö. Alla situationer som gäller språk kan vara en inlärningsituation. (Mäntylä 2021: 1enligt Dufva 2016 och van Lier 1998, 2007.) Enligt lärare 1 är grammatik mest tråkigt för elever att lära sig (citat 12).

(12) "Sitten nää kielioppi täydennä tähän oikeassa muodossa niin ne on kaikkein epätoivoisimpia" (lärare 1)

"Sedan är grammatik fylla i rätt form allt annat mest desperata" (lärare 1)

Citat 13 och 14 visar att båda lärarna menade att bedömningen motiverar vissa elever.

(13) "Ne on tota aika tarkkojakin siitä että että tota tuleeko tästä numero että tuleeko tää näkyville vilmaan? Tuleeko tästä kotiin tieto? Jos ne tietää että tulee niin kyllä se vaikuttaa kyllä ne tekee sitten niinku huolellisemmin ja vielä enemmän tsemppaa" (lärare 1)

"De är ganska specifika när det gäller om detta nummer kommer att visas på Wilma? Kommer den här informationen att skickas hem? Om de vet att det kommer att ske, ja, då kommer det att ha en effekt, då kommer de att göra det mer noggrant och med ännu mer uppmuntran" (lärare 1)

(14) "Arviointikriteerit on hyvä käydä niinku lasten kanssa läpi myös sitten, että millä perusteella saa minkäkin arvosanan ja mitä siihen vaaditaan. Se on joillekin niinku tärkeä juttu myös saada se tietää" (lärare 2)

"Det är bra att gå igenom bedömningskriterierna med barnen, inklusive kriterierna för att få ett visst betyg och vad som krävs för det. För vissa är det också viktigt att veta att" (lärare 2)

De intervjuade lärarna tycker att bedömningen och om betyget kommer att visas i Wilma, påverkar elevernas motivation och intresse att studera mer. Några elever vill veta bedömningskriterier förhand. Detta resultat stämmer med vad Reinikainen (2019) fann: eleverna studerade svenska för att få bra betyg (Reinikainen 2019: 60).

(15) "No varmasti oma innostus on yksi tärkeä juttu, mikä se oma tavallaan innostuminen ja semmoinen asenne on sitä kohtaan ja jotenkin semmoinen,

että niinku ajattelee että nuo teinarit on semmoisia, että niiden kanssa täytyy olla niinku tietynlaisella huumorilla liikenteessä" (lärare 2)

"Tja, säkert är din egen entusiasm en viktig sak, vilket är din egen typ av intag och typ av inställning till det och på något sätt att du tänker att dessa ungdomarna är sådana att du kan vara med dem med en viss typ av humor" (lärare 2)

Lärare 2 tycker att lärarens egen entusiasm och attityd i att undervisa är en viktig sak. Lehti-Eklund & Green-Vänttinen (2011: 54) fick samma resultat i sin studie. Det är också viktigt att ha humor när undervisar ungdomar (citat 15). Detta märkte jag också själv som lärare under praktiken. Jag tycker att det är viktigt att förstå ungdomar och deras värld, och förhålla sig till vissa saker med humor. På så sätt är det möjligt att skapa en förtrolig stämning mellan en elev och en lärare, och också allmänt i klassrummet.

I citaten 16, 17 och 18 behandlades olika årstids och olika dygns effekt på elevernas motivation.

(16) "En ole huomannut sellaista. Isommilla huomaa sitten tuota yläkoulussa, että ihan selkeästi että nukutaan sitten jo iltapäivällä." (lärare 1)

"Det har jag inte märkt. Med de äldre märker man det på högstadiet, att det är ganska tydligt att de sover på eftermiddagen." (lärare 1)

Lärare 1 har inte lagt märke till elevernas motivation under olika årstider eller olika tider på dygnet (citat 16).

(17) "Ihan siis perus tämmöiset vireystila-asiat myös vaikuttaa, että miten hyvin lapsi on nukkunut. Mitä se on syönyt, missä kohtaa päivää se ruotsintunti

vaikkapa on-- mulla on kokemusta siitä, että se on aamulla niin silloin homma toimii paremmin versus perjantai-iltapäivä aivan horroria" (lärare 2)

"Så grundläggande saker som vakenhetstillstånd påverkar också hur bra barnet har sovit. Vad de har ätit, vilken tid på dagen de har sin svensklektion - jag har erfarenhet av att det är på morgonen och då fungerar det bättre jämfört med fredagseftermiddagar som är en skräck" (lärare 2)

(18) "No jos mä ajattelen kouluvuotta semmoisena kokonaisuutena, niin ehkä hankalimmat kuukaudet on niinku marraskuu ja maaliskuu, että jotenkin ne on siinä kohtaa tavallaan marraskuu on sitä pimeää aikaa ja semmoista. Jotenkin kaikki on tosi väsyneitä silloin niin se on ehkä vähän semmoinen notkahduskohta. Ja sitten taas alkuvuonna pitkän joululoman jälkeen, niin on semmoista intoa. Maalis huhtikuussa alkaa olla jo aika väsynyt meininki ja kaikki odottaa jo sitä kesälomaa" (lärare 2)

"Om jag tänker på skolåret som helhet, så är kanske de svåraste månaderna november och mars, eftersom de på något sätt är vid den punkt där november är den mörka tiden och så vidare. På något sätt är alla riktigt trötta då så det är kanske lite liksom en svacka. Och sedan igen i början av året efter ett långt jullov har de entusiasm. Mars i april börjar redan vara ganska trötta och alla ser redan fram emot sommarlovet" (lärare 2)

Dessutom tänker lärare 2 från en större skola att detta har inverkan på elevernas motivation (cit. 18). Stämningen i en stor skola kan vara mer orolig och stressig, och därför undrade jag om skolans storlek och läget har effekt till elevernas trötthet och förmåga att orka studera året runt.

5 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

I denna studie ville jag undersöka hurdana attityder och motivation till svenskinlärning elever i årskurs 6 har enligt lärare. Forskningsfrågorna var följande:

1. Hur syns elevernas attityder och motivation för läraren? 2. Vilka faktorer påverkar elevernas attityder och motivation till svenska enligt lärarna?

Enligt resultaten syns elevernas attityder och motivation till svenskinlärning i årskurs 6 så att eleverna är intresserade av språk och svenska kultur och också att en allmän positiv attityd till inlärning ökar motivationen. Många tidigare studier visar samma sak (t.ex. Koskenranta 2012; Pitkäaho 2021: 16; Lehti- Eklund & Green- Vänttinen 2011). Som konstaterats tidigare, påverkar attityder motivation, som i sin tur har en direkt inverkan på inlärningen. Som begrepp flätades motivation och attityd delvis samman i intervjuer men jag har försökt åtskilja begreppen i resultat och i sammanfattande diskussion.

I linje med Lehti-Eklund & Green-Vänttinen (2011: 54) fann jag att de två lärarna såg att sin egen entusiasm som viktig och att den påverkar elevernas attityder kraftigt. Också jag har märkt under praktiken att lärare kan visa sitt intresse för att undervisa till exempel med sin egen hållning och uttryck. Mångsidiga och funktionella övningsuppgifter ökar motivationen. Konkreta uppgifter, till exempel forskning av miljö och träning i äkta interaktionssituationer, utvecklar motivation. På så sätt är språk en del av elevernas vardag och inte en lösryckt sak. Några elever vill veta bedömningskriterier på förhand och bedömningen inverkar på deras motivation. Även Reinikainen (Reinikainen 2019: 60) fann att eleverna studerade svenska för att ha bra betyg.

Läraren från den mindre skolan hade inte lagt märke till att elevernas motivation kunde relateras till olika årstider eller olika tider på dygnet medan läraren från en större skola tänker att detta har betydelse för elevernas motivation. Läraren från den mindre skolan tycker att negativ attityd hemma eller hos äldre elever har tidigare påverkat en hel del till elevens attityd, men nuförtiden inte så mycket. Läraren från den större skolan har inte erfarenheter av hemmets intryck. Pitkäaho (2021: 26) fann i sin kandidatavhandling att föräldrar inte hade inverkan på elevernas attityder.

Denna studie är en kvalitativ avhandling och som analysmetod valde jag en materialbaserad innehållsanalys. På så sätt tänker jag att få mera djupgående svarar från lärare än med enkäten. En brist i studien är att den bara har två informanter och därför är det inte möjligt att generalisera resultaten. Emellertid är det intressant att en informant kom från en liten skola i landsbygden och den andra från en större skola i huvudstadsregionen, samt att den ena var ämneslärare och den andra klasslärare. Så kunde jag jämföra deras svar och undersöka om annorlunda bakgrunder inverkar på resultaten.

Resultat besvarade mina forskningsfrågor och trots att denna är studie liten och resultaten kan inte generaliseras, kan resultaten vara intressanta och användbara speciellt för lärare. Studien kan också väcka diskussion om hur skolans storlek och läge verkar på attityder och motivation till svenskinläring hos elever.

LITTERATUR

Abrahamsson, N. 2009. Andraspråksinläring. Lund: Studentlitteratur

AI. <https://www.deepl.com/en/translator>.

Dörnyei, Z. & Taguchi, T. 2010. Questionnaires in second language research: Construction, administration, and processing. Second Edition. New York; London: Routledge, Taylor & Francis Group.

Forslund Frykedal, K. 2008. Elevers tillvägagångssätt vid grupparbete: om ambitionsnivå och interaktionsmönster i samarbetsituationer. Linköpings universitet.
[Htp://urn.kb.se/resolve?urn=urn%3Anbn%3Ase%3Aliu%3Adiva-11341](http://urn.kb.se/resolve?urn=urn%3Anbn%3Ase%3Aliu%3Adiva-11341)

Geber, E. 2010. Den obligatoriska svenskan i Finland – en historisk analys. Magma pm 1. <https://magma.fi/den-obligatoriska-svenskan-magma-pm-1/>.

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen. Hämtad 8.5.2024.
<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/oppiaineet/605630>

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2022. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. E-kirja. Gaudeamus.

Härmälä, M & Marjanen, J. 2023. B1-ruotsin oppimistulokset perusopetuksen päättövaiheessa. Kansallisen koulutuksen arviointikeskus.

Juurakko-Paavola, T & Airola, A. 2002. Minustako tehokas kielenoppija? Vinkkejä elinikäisen kielenoppimisen matkalle. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

Kalaja, P. (1999). Kieli ja asenteet. Teoksessa Sajavaara, K. ja Piirainen-Marsh, A. (toim.) Kielenoppimisen kysymyksiä. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 45–72.

Karen, S. & Karen, K. 2022. "Pakkoruotsia" 1980-luvulta lähtien – toisen kotimaisen kielen opetus ja oppiminen suomalaisessa peruskoulussa. Kandidatavhandling vid Uleåborg universitet. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-202206132727>

Kircher, L. & Zipp, L. 2022. Research Methods in Language Attitudes. An introduction to Language Attitudes Research. <https://www.cambridge.org/core/books/abs/research-methods-in-language-attitudes/an-introduction-to-language-attitudes-research/87AF403CF404F346B6E3D122EFC480CE>.

Koskenranta, R. 2012. "Jos vaikka muutan ruotsiin tai en tiiä, meen ruotsalaisen kanssa naimisiin": Inställning och motivation gentemot att lära sig svenska hos elever

i sjätte, sjunde, åttonde och nionde årskurs. Avhandling pro gradu vid Jyväskylän universitet. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-201212123336>

Kovanen, J. 2004. Ruotsin kielen opiskelumotivaatiosta peruskoulussa. Teoksessa Kantelinen, R. & Kettunen, S. (toim.). Ruotsin kielen opiskelumotivaatiosta yleissivistävässä ja ammatillisessa koulutuksessa. Joensuun yliopisto.

Lehti-Eklund, H. & Green-Vänttinen, M. 2011. Svenska i finska grundskolor. Nordica Helsingensia, nr. 27, vol. 27, Helsingfors universitet, Finska, finskugriska och nordiska institutionen. Nordica: Helsinki.

<https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/7b435709-e7ab-4e49-a6ad-d81e7f3b1f35/content>

Mäntylä, K. 2021. Toiminnallisuus kielen opettamisessa. Teoksessa H. Hurme, & M. Maijala (Eds.), Vauhtia ja virikkeitä varhennettuun kielen opetukseen: Opas varhentaville opettajille (pp. 58- 64). Turun yliopisto.

<https://www.utupub.fi/handle/10024/152526>.

Pitkäaho, P. 2021. "Allt är roligt och inget är tråkigt" – Attityder till svenska hos elever i årskurs 6. Kandidatavhandling vid Jyväskylän universitet.

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/75817/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-202105203079.pdf>

Program för utvecklingar det andra inhemska språket. 2022. Helsingfors: Undervisnings- och kulturministeriet. Hämtad 8.5.2024.

<https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/1ac97104-a0ef-4f22-805e->

[e2600f06dd69/96ca7e7a-7d78-4422-aa4e-0d2fde18bf3d/MUISTIO_20220628110702.PDF](https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/148397/Reinikainen_Evita_opinnayte.pdf?sequence=1&isAllowed)

Reinikainen, E. 2019. Attityder och motivation till svenskinläring hos elever i årskurserna 4 och 6 i A- och B-svenska. Avhandling pro gradu vid Åbo universitet.
https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/148397/Reinikainen_Evita_opinnayte.pdf?sequence=1&isAllowed

Robinson, P. B., Stimpson, D. V., Huefner, J. C., & Hunt, H. K. 1991. An attitude approach to the prediction of entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 15 (4), 13 – 31.
https://www.academia.edu/17429826/An_Attitude_Approach_to_the_Prediction_of_Entrepreneurship

Salmela-Aro, K. (toim.). 2018. Motivaatio ja oppiminen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Salmela-Aro, K. & Nurmi, J-E.(toim.). 2017. Mikä meitä liikuttaa. Motivaatiopsykologian perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus.

Språkklag 423/2003. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030423#L1P2>

Tuokko, E. 2011. Hur behärskar elever i den finska grundläggande undervisningen? En utvärdering av inlärningsresultat I B-svenska I årskurs 9 våren 2008. I arbetet Juurakko-Paavola, T. & Palviainen, Å. (red.). *Svenskan i den finska skolan och högre*

utbildningen – om kunskaper och motivation genom olika utbildningstadiet. HAMK
julkaisut, Hämeenlinna.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu
laitos. Helsinki: Tammi.

Väistö, J. 2017. Toinen kotimainen toisen tasavallan Suomessa: Ruotsin kieli
pakolliseksi aineeksi peruskouluun vuonna 1968. Åbo: Åbo Akademi University
Press.

[https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/143256/vaisto_janne.pdf?sequence=2&isAllowed=y.](https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/143256/vaisto_janne.pdf?sequence=2&isAllowed=y)